

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

сімей, як відображається сімейне неблагополуччя на дитині і головне, вибір найбільш дієвих форм та методів роботи з «неблагополучними» дітьми або з дітьми з «неблагополучних сімей».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бордовская Н. В. Педагогика: [учебник для вузов] / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб : Издательство. «Питер», 2000. – 304 с.
2. Буянов М. И. Ребенок из неблагополучной семьи: Записки детского психиатра / М. И. Буянова. – М. : Просвещение, 1988. – 154 с.
3. Реан А. А. Психология личности / А. А. Реан. – СПб. : Питер, 2013. – 288 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»).
4. Целуйко В. М. Психологія неблагополучної сім'ї / В. М. Целуйко. – М : Владос-Прес, 2006. – 271 с.
5. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. – К. : ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.
6. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи: Навчальний посібник / В. М. Шахрай. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.

УДК 159.923(043.2)

Лукашенко М.Ю.,
Національна академія внутрішніх справ, Київ

**ВИКОРИСТАННЯ ІМПРЕСИВНИХ ПРОЕКТИВНИХ
МЕТОДИК В ДОСЛІДЖЕННІ ОСОБИСТОСТІ
ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

У зв'язку із зростаючою потребою в прикладних психологічних дослідженнях особистості, проективні методи стали широко використовуватися в різних галузях психологічної практики. Актуальним є питання дослідження особистості за допомогою проективного методу, який є діагностичним прийомом та надає більш ефективне дослідження психологічних процесів проєкції. Особливого значення проективний метод набуває у діагностиці індивідуально – психологічних особливостей. Проблема емоційно-психічного розвитку є однією із актуальних нині, зокрема, й з огляду на розмаїття психологічних проблем, та тих проблем, які виникають.

Аналіз літератури свідчить, що вже більше півстоліття спостерігається стійкий інтерес психологів до проективної діагностики. Різні проективні

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

методики широко використовуються в практиці дослідження особистості у всіх областях сучасної психології. З їх допомогою досліджують та аналізують особистість. Нерідко вони служать робочим інструментом для перевірки тих або інших теоретичних положень. Про важливість місця, яке проєктивні методики займають в сучасній психодіагностиці, свідчать міжнародні конгреси, що регулярно проводяться протягом багатьох років, створені в різних країнах багато спеціальних наукових інститутів та суспільств, публікуються на різних мовах періодичні видання.

Проблема дослідження особистості на проєктивних методиках знайшла своє відображення у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, а саме традиційно вважається, що дослідженнями, які передбачали створення проєктивних тестів, були роботи В. Вундта і Ф. Гальтона. Саме їм належить честь першого використання методу вільних («словесних») асоціацій. Також в цьому напрямі працювали такі психологи як: К. Г. Юнг, А. Розанцій, Г. Роршах, В. В. Абрамов, Дж. Келлі, Т. Канн. Інтерес до проєктивних методик спостерігається і у російських вчених В. К. Воронова, О. М. Кучасенка, І. Д. Єрмакова, П. І. Коропова, Я. М. Когана, М. О. Рибнікова [1, с. 58].

Проєктивні методи представляють собою тестовий матеріал, який організований особливим чином і використовується для дослідження особистості в цілому або окремих її сторін. В основі дії даних методів лежить механізм проєкції. Цей механізм був вперше описаний як процес приписування своїх відчуттів, бажань, що є неприйнятими для людини, об'єкту, що знаходиться в зовнішньому середовищі. Проєкція носить неусвідомлюваний характер і виконує захисну функцію, пом'якшуючи суперечності між істинними (неусвідомлюваними) прагненнями людини і соціальними нормами, оцінками, свідомими переконаннями [2, с. 23].

На розвиток проєктивного методу істотний вплив зробили класичний психоаналіз, холістична психологія та експериментальні дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених-психологів таких як К. Левіна, Г. Олпорта, З. Фрейда, К. Юнга, Л. Френка та інших. Ці напрями в психології прийнято вважати теоретичними джерелами проєктивного методу. Варто зазначити проєктивні методи характеризуються малою стандартизованістю проведення всієї процедури обстеження і тлумачення даних, що, за думкою спеціалістів, цілком виправдано. Ряд істотних недоліків, що є в методах дослідження особистості (опитувальниках і проєктивних методиках) і є підставою для їхньої справедливої критики. У кожній з методик, запозичених із закордонної психології особистості, пов'язується визначена система інтерпретації даних, у більшому або меншому ступені несе вплив концепцій особистості, що розвиваються їх авторами. У той самий час очевидно, що жодна теорія

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

особистості не може розглядатися поза визначеною соціальною системою. Тому при інтерпретації будь-яких даних про особистість необхідно, зокрема, досліджувати конкретну людину, яка живе у визначених суспільно – історичних умовах, що складаються у суспільних відносинах з іншими людьми [2, с. 23].

Оскільки вивчаються глибинні індивідуальні особливості особистості, обстеження яких потребує гнучкої тактики і неординарного підходу до аналізу отриманих результатів.

Методика восьми потягів Леопольда Сонді розроблена у роки двадцятого століття, полягає в емпіричних даних, отриманих при численних дослідженнях у основному на осіб із серйозними проблемами чи психічні розлади. Однак у згодом вона широко застосовувалася як проєктивний особистісний тест, привертає увагу те що, що Сонді наводить великий набір професій, відносних з різними особистісними патернами, виявлених методикою.

Метод кольорового вибору Люшера заснований на припущенні про те, що вибір кольору відображає нерідко спрямованість випробуваного на певну діяльність, настрій, функціональний стан і найбільш стійкі риси особистості. Зарубіжні психологи застосовують іноді тест Люшера з метою профорієнтації при підборі кадрів, комплектуванні виробничих колективів, в етнічних, геронтологічних дослідженнях, при рекомендаціях з вибору шлюбних партнерів. Значення квітів в їх психологічній інтерпретації визначалися в ході різнобічного обстеження численного контингенту різних випробовуваних. Передбачається, що тестовий матеріал повинен спрацювати як деякого роду екран, на якому респондент «проєктує» характерні для нього розумові процеси, потреби, тривожність, конфлікти, тощо. [3, с. 30].

Проективні методики є також методиками замаскованого тестування, оскільки досліджуваний рідко підозрює про тип психологічної інтерпретації, яка буде дана за його відповідями. Увага фокусується на загальній картині особистості, а не на дослідженні окремих її властивостей. Проективні методики розглядаються як найефективніші процедури для виявлення прихованих, завуальованих або безсвідомих сторін особистості. Відповідно до властивостей проєктивних методів, глобальним підходом являється не тільки емоційні, мотиваційні і міжособистісні характеристики особистості, але і деякі інтелектуальні аспекти поведінки. До останніх можна віднести загальний інтелектуальний рівень, оригінальність і стиль рішення проблемних ситуацій. Окремі пристосовування проєктивних методик спеціально призначаються для вимірювання установок, і тим самим вони якби доповнюють методики. Можна додати, що будь-який психологічний тест, незалежно від призначення, може виконати роль проєктивної методики [4].

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

За результатами дослідження визначили певну тенденцію: для більшості респондентів характерними є такі потяги як потреба в особистій та колективній ніжності, а саме особиста любов, податливість, м'якість характеру (42%). Для таких людей характерна емоційна лабільність, екстравертованість, комунікабельність в контактах з оточуючими. За шкалою пароксизмальних потягів (26%) притаманний потреба в етичній поведінці. Тенденція доброти: добросердистість, простодушність, доброзичливість. Етична проблема боротьби добра і зла. Відкрито проявляють душевні переживання, пов'язані з коханням та ніжністю. Контактний потяг а саме пошук об'єкта: цікавість, невпевненість та непостійність притаманна (51%) респондентів. Отже для більшості респондентів (48%) при першій парі вибору кольорів було обрано (синій-червоний). Натомість дана пара кольорів говорить про почуття задоволеності, спокою, прагнення до спокійній обстановці, небажання брати участь у конфліктах, стресі. Кольорова пара (зелений-жовтий) свідчить про те що (30%) досліджуваних відчувають невелике занепокоєння, прагнення до визнання, популярності, бажання справити враження. Про ділове збудження, активне прагнення до діяльності, вражень та задоволення (20%). Дещо менший відсоток вибору у кольорової пари (жовто-фіолетовий) а саме їх значення: невелика ейфорія, прагнення до яскравих подій, бажання справити враження обрали (12%) досліджуваних. Дещо виражене активне прагнення для емоційної розрядки (10%).

Отримані результати можуть бути корисними при додатковій діагностиці особистості, на основі врахування особистісних та емоційних чинників, а також бути використані в процесі роботи з особами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесов В. С. Тести досліджень: Підручник / В. С. Аванесов. – К. : Кондор, 2011.
2. Аннелиз Ф. Корнер «Теоретичне дослідження меж можливостей проєктивних методик» з кн. Проєктивна психологія / Ф. Корнер. – М., 2000. – 258 с.
3. Киршева Н. В. Психология личности: тесты, опросники, методики / Н. В. Киршева Н. В. Рябчикова. – М. : Геликон, 1995. – 236 с.
4. Чуднова А. Карточки Люшера – ключ к тайным пластам подсознания человека. Как узнать все о себе и своих близких и помочь себе – быстро и надежно / А. Чуднова, С. Дьяченко, Ю. Азарова. – М. : АСТ, 2010. – 157 с.

УДК 690395(043.2)

Марченко А.С.,
Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМИ ТА МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

На даний час існує безліч серйозних невирішених проблем пов'язаних саме з соціальною сферою. Найголовнішою з проблем можна вважати-бідність.

Соціальна сфера – це, організацій, підприємств, які безпосередньо пов'язані і визначають спосіб і рівень життя людей, їх добробут, споживання. До яких належать освіта, культура, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, фізична культура, громадське харчування, пасажирський транспорт, зв'язок.

Існують серйозні невирішені проблеми у соціальній сфері, такі як низький рівень зайнятості і масовий характер безробіття; бідність; незадовільний рівень пенсій, посилення диференціації суспільства

Це впливає на кількісно-якісний склад трудового потенціалу, продуктивність суспільної праці. Економічні та соціальні проблеми спричинили безробіття, поширення нелегальної трудової діяльності, зниження національного інтелектуального та освітнього потенціалу, значне розшарування населення за рівнем доходів.

Найгострішою є проблема подолання бідності. Сьогодні подолання бідності – це той момент, який розглядається світовим співтовариством як ключовий у політиці будь-якої держави. Україна ж належить до країн з високим рівнем бідності, особливістю якої є значне скорочення доходу більшості населення, яке при цьому працює і зберігає відносно високий соціальний статус.

Як правило, рівень бідності визначається за показником, що свідчить, яку частку доходів громадяни витрачають на продовольчі та житлово-комунальні послуги. Чим вища ця сума по відношенню до зарплати, тим серйозніша проблема бідності в країні.

Для розв'язання проблеми бідності необхідна цілеспрямована політика, що ґрунтується на економічних та фінансових можливостях держави та максимальній ефективності їх використання.

У зв'язку з цим вкрай важливими є реалізація наступних завдань:

- запровадження нових механізмів відновлення виробництва, стимулювання економічного зростання та соціального прогресу, зокрема, забезпечення ефективної зайнятості населення шляхом створення життєспроможних підприємств;